

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 80.—

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 12.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 18.685.

Za notranjo svobodo Jugoslavije.

Leta 1520. je zapisal Machiavelli, ki je nekaj več razumel o politiki, ko vsi naši mladini skupaj, sledeče besede: »Kdor se zadovolji s polovico zmage, ravna vselej pametno, kajti vedno izgubi tisti, kdor stremi za zmago do uničenja sovražnika.«

Naši vladni mogotci, ki se sicer zelo radi bahajo v vlogi machiavellistov, tega ne razumejo in oni niso nikdar pojmlili, da je pardon ob pravem trenutku lahko tudi več ko polovica zmage. Ravno se daj vidimo to posebno jasno. Prišel se je obračun z onimi, ki so imeli v volilnem boju pogum, da so javno izpovedali svoje prepričanje, pa čeprav je bilo to v nasprotju z mnenjem vladujočih. Zato je moral oditi Sokol Herbst v Mokronog in tako bi moral oditi profesor Ribarič v 48 urah v Južno Srbijo. Pa to je šele uvod za persekucije, ki še pridejo in ki se bodo razvile v pravo orgijo nizkotne maščevalnosti ob priliki redukcije uradništva.

Se nižje pa je treba kvalificirati do godke, ki se odigravajo v skupščini. Kakor je maščevalnost nečastna in za politika naravnost dokaz njegove nesposobnosti, tako pa je deloma razumljiva, ker izvira iz afekta. V jezi izgubi človek razsodnost, tedaj ga more premagati izkušnja maščevanja. Toda v skupščini se anulirajo mandati brez vsakega afekta, v skupščini ni nobenega ogorčenja, tam vlada le hladni razum in mandati se razveljavljajo ne toliko iz maščevalnosti, kakor pa iz špekulacije: kako bi z gaženjem pravic drugih pripadla vsa moč vladni večini. Tu stoji dolus v vsej nagoti pred svetom.

In prav je tako! Če bi pokazala vladna večina, da ji je interes države več ko strankarski malik, če bi verificirala mandate HRSS, kar so pričakovali vsi pravi patrioti, potem bi mogla vladna večina še naprej slepomišiti s svojim nacionalizmom in svojo svobodomiselnostjo. Od danes naprej pa je to nemogoče, zakaj tisti, ki preganjajo nacionaliste, ni nacionalist in še manj gre ta časten naslov onemu, ki ne sprejme izgubljenega sina pod rodbinsko streho. Ko so bili radičevci v najhujši opoziciji, ko so se ob republikizmu naravnost opajali, tedaj so bili njihovi mandati verificirani. Danes, ko so republikanstvo zavrgli in se izjavili za monarhijo, danes se njihovih mandatov ne prizna, ker se očitno hoče, da bi padli nazaj v ekstrem, da bi res postali izdajalci.

Ampak mogote se motijo in ta njihova špekulacija se ne bo obnesla. Ne bodo padli radičevci v ekstrem in ne bo se ustrašila opozicija nasilja. Narobe, tudi sedaj se bo uveljavil fizikalni zakon, da vsako nasilje rodi reakcijo. In tako se bo zgodilo tudi sedaj.

Gros opozicije je v prečanskih krajih. Prečani pa so bili dosedaj veliko premehki. Prav je, da postanejo malo trši in zato samo bijte po opoziciji, da postane jeklo. Ker ravno prečanska opozicija mora biti jeklo, da izvede svojo veliko misijo. Če je bila glavna zasluga Srbije, da smo dobili svojo zunanjo svobodo, potem je danes glavna naloga prečanske opozicije, da pribori našo notranjo svobodo. To je historična naloga prečanske opozicije in to nalogo bo ona v zvezi z naprednimi Srbijanci tudi izvedla.

Ker jo mora izvesti. Naša država se

61 mandatov razveljavljenih.

Eksodus opozicije. — Volitve v Ljubljani in na Kranjskem potrjene. — Za Štarsko posebna parlamentarna anketa. — Mandati radičevcev razveljavljeni. — V bregalniškem okraju nove volitve.

Beograd, 17. marca. Včeraj popoldne ob 16.45 se je pričela seja verifikacijskega odbora. Najprej so razpravljali o mandatih v Sloveniji in sicer o mariborskem okrožju. Tukaj obstojita dve pritožbi SDS in ena proti izvolivi dr. Pivka. Radi indiskrecije (!) »Vremena«, ki je prineslo s prejšnje seje ver. odbora ne točna poročila, je predsednik zabranil novinarjem dostop na sejo. Ker tajnik skupščine rad. Kobasica ne more čitati slovenskega pisma, (To je nacionalist.) je prečital pritožbi poslanec Smodej (SLS). Nato je povzel besedo dr. Hohnjec, ki je dejal, da je naravnost zabavno, kako bi hotela SDS priti do drugega mandata. Nekdo se pritožuje, da so duhovniki zlorabili svoje dostojanstvo v politične namene. Ne navede pa se niti eno ime in niti eno konkretno dejstvo. Med tem pa samostojni demokrati sploh ne morejo z ničemer svoje trditve dokazati. Prav tako je tudi največja laž, da so duhovniki razširjali mržnjo med ljudstvom. Tudi za to ne morejo samostojni demokrati navesti nobenega primera. Resnica pa je, da so samostojni demokrati agitirali, češ da je Korošec prodal Slovenijo Srbom. Da bi mogla SDS dobiti še drugi mandat, bi hoteli razveljaviti kar 25.000 naših glasov. Samostojni demokrati niso samo nam negirali državotvornosti, ampak tudi radikalom.

Pivko (SDS) je ostro napadal SLS. Dejal je, da bi šel tudi s Čulufakri, samo da bi bila razbita Avstrija. In vsled tega se ga je napadalo s strani SLS. To pa zato, ker so v njej pristali Avstrije in Habsburgovci. Pride seveda radi tega do velikega prepira. Pivko: »Jaz nisem trdil ničesar drugega, nego, da se nahajajo med vašimi pristaji avstrijsko orijentirani ljudje. Hohnjec: »To je sramota, to je škandal. Jaz najenergičneje protestiram. Rekli ste, da smo to strijanci. Toda mi vam bomo yenili to infamijo! Prepri in hrup. Smodej: »V Sloveniji se dosedaj še ni našel človek, ki bi nas zmerjal z avstrijanci. Se-le vi ste nam prvi to povedali.« Kobasica: »Vaš slovenski kapital je Pivko. On nosi 13 odlikovanj.« Nastane prepri med Hohnjecem, Smodejem in Žebotom na eni strani ter med Pivkom, Tomo Popovičem in Brankovičem na drugi strani. Prepri postaja vse večji, da mora predsednik prekiniti sejo. — Nato govori Pivko. Pritožuje se nad pisanjem tiska SLS in pravi, da ga nazivajo splošno »špijona in izdajico«.

Po govoru Pivka povzame besedo dr. Branković (SDS), ki predlaga, da se sestavi posebna anketa, ki naj pregleda volilne zapiske, da bi se na ta način moglo rešiti sporno vprašanje. Pred-

more razvijati po najmodernejših načelih in ujedinjenje ne sme povzročiti, da bi zapadni kraji padli na razvojno stopinjo vzhoda, temveč se mora narobe vzhod povzdigniti na stopinjo zapada. To pa je mogoče samo tedaj, če zmaga koncepcija zapada, če je zapad predvoditelj boja za notranjo svobodo Jugoslavije.

Ker so prečanski kraji v predvojni in medvojni letih premalo storili za svobodo Jugoslavije, to morajo v povojnih letih nadoknaditi. Noben užitek, no-

log je bil sprejet z burnim protestom opozicije. Baje je bil, kakor se namiguje z merodajne strani, Brankovićev predlog sprejet, ker so na neki skupni konferenci z radikali zahtevali staviti samostojni demokrati sprejem tega sklepa kot pogoj za nadaljni obstoj vladne koalicije.

Nato so prešli na volilno okrožje Ljubljana-Novo mesto. Prečitana je bila pritožba proti dr. Zerjavu, ki je dobil svoj mandat z zlorabo državnih oblasti. Ves uradniški aparat je pridobil za se, vršil agitacijo med uradnim in z raznimi fermami moralno pritiskal na nje. Neki sreski (okrajni) načelnik je skušal pridobiti, oziroma kupiti s svoto 100.000 do 120.000 Din dva občinska načelnika, pristaja SLS, ki naj bi zato svoj ugled stavila v službo SDS. V pritožbi so navedeni tudi razni falsifikati, n. pr. da je kardinal Gaspari prepovedal kandidaturu dr. Korošcu. Hohnjec označuje ta slučaj samostojnih demokratov kot klerikalizem in ugotavlja, da baš SDS vodi politiko klerikalizma v Sloveniji, proti kateremu se na drugi strani odločno (?) bori. Predlaga, da se razveljavi mandat dr. Zerjava. Z vladno večino enega glasu pa je bil Zerjavov mandat verificiran. Prešli so v diskusijo k mandatu za mesto Ljubljana. Smodej pravi, da je pritožba SDS proti dr. Korošcu amoralna.

Samostojni demokrati so v Ljubljani dobili 700 glasov mrtvih volilcev. Danes je samo še vprašanje, ali sploh obstoja princip politične morale ali ne. Vse trditve samostojnih demokratov so lažnjive. Ako bi razveljavili mandat dr. Korošca, bi stem samo utisnili današnji politiki pečat nemoralnosti. To pa bi se utegnulo zgoditi le po odloku vlade. Potem bi verifikacijski odbor pokazal, da je samo »avtomatska mašina«, katero vrti P. P. vlada in ki mora prevzeti nase vso odgovornost za razne podobne čine.

Se med sejo ver. odbora so se sestali prvaki opozicije, ki so med seboj razpravljali, kako in kaj bo treba storiti. Prisotni so bili Polić, Pavle Radić, Pečić, Trumbić, Lorković, Salih Baljić, Bulanović, Groš, Alić, Joco Jovanović in Kosta Kumanudi. Ob 15.45 je predsednik odredil daljši odmor in vsi prvaki opozicije so odšli v demokratski klub, kjer so konfirirali do 20.45. Nato so se povrnili v dvorano, ko se je seja ver. odbora nadaljevala. Na to sejo so imeli dostop tudi novinarji. Takoj se je v imenu vsega opozicijskega bloka javil za besedo Pečić. Vladna večina je nekaj zaslutila in nastala je velika tišina v dvorani.

bena dobrota ni na svetu zastoj in tudi svoboda ne. Tudi njo si morajo prečanski kraji zaslužiti in sedaj se delo prečanov za svobodo pričenja.

Ne udajte se, mogotci, tisti misli, da bi se opozicija spozabila in v boju proti vam zanemarila zadržavno delo. Ne! Opozicija je od danes naprej tabor patriotov in v njej bo združeno vse, kar hoče narodu in državi res dobro. In ko pride dan njene zmage, tedaj bo zmaga tako popolna, da bo izvojevana tudi notranja svoboda Jugoslavije.

EKSODUS OPOZICIJE.

Posl. Pečić je nato prečital sledečo resolucijo:

Verifikacijski odbor je danes ob priliki vprašanja verifikacije mandatov v mariborskem volilnem okrožju storil sklep, ki ni v soglasju niti z zakoni in niti ne odgovarja pravnemu pojmovanju. Sklenil je namreč, da se skliče anketa o aktih, ki jih ima v rokah verifikacijski odbor in o katerih je sklepal, dočim se tam, kjer so se vršila nasilja in nezakonitosti, kjer so bili poboji, kjer so se potvarjali volilni zapisniki, verifikacijski odbor ni niti zmenil za zahtevo, da se skliče anketa.

Ta korak vladne večine je smatrati le za napoved, kako bo ver. odbor postopal z mandati v bregalniškem okrožju in z mandati HESS. Preko velikih zločinov, izvršenih v vseh krajih naše države se je prešlo z nasmehom in malodušnostjo. Ker se jasno vidi iz tega, da je to nezakonitost in izraz samovolje, radi tega nam ni mogoče, da še dalje sodelujemo pri takem delu verifikacijskega odbora.

Po tej izjavi so vsi opozicijski poslanci zapustili dvorano in odšli v demokratski klub, na to pa iz skupščine.

Zastopniki radikalov so ostali prepričani nad eksodusom opozicije. Smatra se, da je ta korak storila opozicija kot javen znak, da se bo blok narodnega sporazuma pri takem delu vlade popolnoma abstiniral.

MED SABO.

Srbski je nato pozval novinarje, da se uklonijo. Nato je bil verificiran mandat dr. Korošca za mesto Ljubljana. Za mesto Beograd sta bila verificirana oba mandata. Prišli so na vrsto mandati v bregalniškem okrožju. Radikal Vasa Trpić predlaga, da se volitve v tem okrožju kot nezakonite razveljavijo, ker je narod iz strahu pred bolgarskimi komiti glasoval za demokrate. Trpić zahteva nove volitve. Nato preide diskusija na mandate HRSS. Simonović (radikal) formulira svoj predlog takole: Predlagam, da se v dotičnih volilnih okrožjih, kjer so bili izvoljeni poleg zastopnikov drugih strank tudi zastopniki HRSS, da se njih mandati kot nevalidificirani razveljavijo. Čast mi je predložiti odboru odlok notr. min., iz katerega je razvidno, na katere osebe se to nanaša. Predlog Simonovića je bil soglasno sprejet in potem je predsednik izjavil, da so uničeni vsi mandati HRSS razen onih Hrvatske Zajednice.

Nato sta bila izvoljena za poročevalca poslance Simonović in Mrlovanović, ki morata v teku treh dni sestaviti poročilo o delu verif. odbora. Seja je bila nato ob 21. zaključena.

Seja skupščine bo v petek.

Utis na Hrvatskem.

Zagreb, 17. marca. Današnji »Hrvat« prinaša povodom razveljave mandatov HRSS daljši članek pod naslovom »Ne spadamo skupaj«, v katerem napada vlado korupcije in nasilja v Beogradu, ki je razveljavila vse hrvatske mandate. Moramo samo ugotoviti, da se bo boj z blokom narodnega sporazuma in seljačke demokracije poostreno nadaljeval. Dalje piše list, da hrvatski narod ne bo pokleknil pred nasilniki, ampak se bo vztrajno boril naprej do končne zmage.

Proti zakonu in pravici.

V soboto 14. t. m. je prejel g. Ribarič, profesor za srbohrvaščino na mariborski gimnaziji, odlok ministrstva prosvete, s katerim se po členu 71. uradniškega zakona v 48 urah premešča v Leskovec v Južno Srbijo.

Povdarjamo, da nasprotuje ta odlok členu 105. uradniškega zakona. Naglašamo, da je g. Ribarič edini profesor v Mariboru, ki ima kot glavna predmeta slovenščino in srbohrvaščino. Omenjamo, da poučuje svoj predmet na štirih zavodih in to: na gimnaziji, moškem učiteljskem, srednji kmetijski šoli in zavodu šolskih sester. Poleg tega je odličen delavec na polju prosvete, znan zlasti po svojem delovanju v Jugoslov. Matici. Za časa mirovnih pogajanj je bil član Jugoslov. odbora v Parizu. Iz vsega sledi, da je g. Ribarič, če kje, baš v Mariboru neizogibno potreben ter je po svojem delovanju vse prej kakor »protidržen element«.

Toda prof. Ribarič se je drznil kandidirati na listi bratskega sporazuma v Prekmurju. S tem je izzval maščevalnost mladinske kliše, ki je bila trdno uverjena, da bo dr. Lipold, kandidat na listi »narodnega« bloka izvoljen, a je propadel. To je edina Ribaričeva krivda. Zakaj po končanih volitvah se je šušljalo po Mariboru, da se je stavil na neki seji SDS predlog, da se premestijo nekateri državni uradniki, ki so se izpostavljali za dr. Markovića, med temi zlasti g. prof. Ribarič. Nikdo ni verjel tem govoricam,

dokler ni 14. t. m. padla prva žrtev mladinske maščevalnosti g. prof. Ribarič. Njegova premestitev je zgolj politične narave. Noben merodajen šolnik ni imel z njo nič opraviti. Nasprotno. Vode omenjenih zavodov so prišli radi nje v veliko zadrego, ker bodo sredi leta težko našli nadomestilo za premeščenega g. profesorja.

To so dejstva. Sedaj pa vprašamo g. dr. Lipolda, načelnika SDS v Mariborski oblasti, ali se je vršila tozadevna seja SDS ali ne. Pozivamo ga, da odgovori, odkrito in čisto, kdo je bil tisti, ki je v dotični seji stavil zgoraj navedeni predlog, da se premestijo posamezni državni uradniki, ki so se javno izrekli proti narodnemu bloku za listo bratskega sporazuma, in ki je izposloval Ribaričevo premestitev. Dokler dr. Lipold na ta vprašanja ne odgovori brez pridržkov, bo smatrala Mariborska javnost njega kot glavnega krivca te premestitve.

Jasno, je da si SDS s takimi očitnimi krivicami ne bo pridobila prijateljev. Danes obsoja ta čin mladinske maščevalnosti ves Maribor brez razlike na stranko in politično pripadnost z edino izjemo mladinske kliše. Mariborska javnost bo storila svojo dolžnost in ne bo popustila, dokler se ne da g. prof. Ribariču radi nedopustne politične persekucije popolno zadoščenje. Sicer se pa še povrnemo na to zadevo, kakor hitro poda dr. Lipold svojo izjavo.

Mladini in svoboda tiska.

III.

Cl. 50.—53.

Kdor potom tiska izzove mržnjo proti državi kot celoti, verski ali plemski razdor, se kaznuje z zaporom od 6 mesecev do 3 let in denarno globo do 30.000 Din.

Kdor potom tiska poziva k mržnji ali preziranju vojske ali oficirjev ali kdor seje razdor in nezaupanje v vojski, ali kdor odvrta ljudi vojnega reda od izpolnjevanja vojnih dolžnosti, kdor ščuva en družabni razred proti drugemu, ali kdor izziva k nezaupanju, preziranju ali smešenju državnih oblasti, se kaznuje z zaporom od 2 do 5 let in denarno globo do 20.000 Din.

Kdor potom tiska težko razžali javno moralo, se kaznuje z zaporom do treh let in denarno globo do 50.000 Din.

Kdor potom tiska omalovažuje ali razžali katero od priznanih veroizpovedi, se kaznuje z zaporom do 2 let in denarno globo do 20.000 Din.

Da se štiti vojska je pravilno. Ni pa pravilno, da se uporabljajo tako pavšalne določbe, kakor preziranje vojske. Če bi n. pr. kak list prav podrobno opisal, kako se je v tem ali drugem oddelku vojske slabo postopalo z vojakom, ali kako se je kaka vojna dobava nepravilno oddala, kdo jamči, da se ne najde drž. pravdnik, ki bo dejal, da vodi taka objava k preziranju vojske? Če razumemo, da se štiti vojska kot taka, pa ne moremo razumeti, zakaj bi se oficirji štiti se posebej. Pripeti se recimo slučaj, da se kak oficir prav grdo spozabi. To je vendar mogoče. Če opiše kak list postopek oficirja v podrobnostih, potem je jasno, da javnost ravno ne bo gledala s ponosom na tega oficirja. In že je v nevarnosti urednik, da sedi tudi pet let. Zgodi se pa lahko tudi to, da se v oficirskih krogih pripravlja kak državni udar, vsaj niso vesti o beli in črni roki izmišljotine. Po ustavi in po vojaških določilih nimajo oficirji do kakršnekoli tajne organizacije nobene pravice, vseeno pa bi mogel urednik, ki bi na primer nastopil proti beli roki prav pošteno sedeti!

In kaj naj rečemo k temu, da dobi urednik tudi 5 let ječe in 20.000 Din globe, ker je izzval k smešenju državnih oblasti. Pri nas se marsikaj pripeti in beograjski listi poročajo skoraj vsaki dan o kakih neverjetnostih iz naših uradov tam doli. Da taka poročila ne pomnože avtoritete teh uradov, je jasno. Ampak koncem koncev je dolžnost časopisja, da take nerednosti brez pardona oziroma, ker le tako se bodo razmere poboljšale. Če se še danes, ko je svoboda tiska še precejšnja, gode grde zlorabe oblasti, neverjetne abderitske odredbe posameznih nameščenec, kakšne stvari pa se bodo godile potem, če bo vse znalo, da se o javnih oblastvih sploh pisati ne sme! To naj preudarijo mladinski žurnalisti, ki se ne upajo nastopiti za svobodo tiska.

In žalitev javne morale. Beseda morala je ženskega spola menda samo zato, ker je izpremenljiva ko ženska. Da navedemo samo en slučaj iz lastne prakse. Kak hrup je bil, ko smo začeli objavljati »Tarzana«. Kako se je govorilo o njegovi pohujšljivosti in kako so se farizeji zgražali zaradi plakata, ki so ga v erotičnem duhu mogli razumeti samo cinični hinavci ali po vseskozi pokvarjeni elementi. Danes ve vsak naš bralec, da sme svojem otroku brez skrbi dati v roke Tarzana, ker ni v njem niti ene besede, ki bi mogla koga pohujšati. Neoprostljiva površnost je zato, če se niti najmanj ne definira, kaj je razžalitev morale. Zenske, ki se oblačijo po današnji modi, gotovo ne razžalijo morale. Toda mnogo škofov je, ki so sedanjo žensko modo javno označili za pohujšljivo. In če so škofje takega mnenja, zakaj ne bi mogli biti tudi sodniki tega mnenja. In urednik, čegar list bi priobčil slike modnih oblek, je že z eno nogo v zaporu. Dunajski listi priobčujejo reklame trvd, ki izdelujejo steznike. V teh reklamah so običajno naslikane ženske, ki imajo na sebi samo moderen steznik. Ali naj bo za objavo slike takega steznika urednik obsojen?

Obstoje svetovno slavna dela, ki so bila ponekod prepovedana kot nemoralna. In če objavlja list Flaubertov Madame Bovary ali Salambo, je po novem tiskovnem zakonu lahko zapri na samo prevajalec, temveč tudi urednik, izdajatelj, tiskar in razpečevalec.

Najbolj pa je imeniten čl. 53. Pri nas je menda 11 priznanih veroizpovedi. Mnoge od njih imajo običaje, da jih človek nikakor ne more pojmiti. Samo poglejte žida, kadar nakakne svoj molitven klobuček (ki bi pri nas v pustu bil imeniten) na glavo in ovije roko z molitvenim trakom. Kdor od naših ljudi, je prvič videl te židovske ceremonije, se je gotovo nasmehnil. In sedaj se naj zgodi, da kdo ta židovski običaj opiše malce v ironičnem zmislu. Že je v nevarnosti, da mu kdo reče, priznано vero si omalovaževal in v ječi boš delal pokoro.

Mislili smo, da se bodo mladini vsaj ob tem paragrafu ustavili in ga energično zavrnili, kajti drugače je njihova tiskovna zadruha v nevarnosti, da zaradi »Rdečega kardinala«, »Otrok papeža« in slično, pride v težak konflikt z zakonom. In na drugi strani bi se morali »klerikalci« naravnost veseliti tega zakona, ker bi z lahkoto zatrli svobodno miselnost, kakor je bila pred vojno »Svobodna misel«. Toda mladini se ne razburja, »klerikalci« pa se razburjajo. To dejstvo kaže, da so mladini kot vladni ljudje mnenja, da se jih sploh noben zakon ne tiče in da je novi tiskovni zakon naperjen le proti opozicionalnim strankam, dočim pa dokazuje stališče klerikalcev, da ti vendarle niso tako črni, kakor bi mladini hoteli.

Organizacija državnih štipendistov ljubljanske univerze.

»Organizacija državnih štipendistov ljubljanske univerze« bo v naslednjih dneh poslala, oziroma po delegatih predala ministrstvu prosvete v zadevi dijaških štipendij naslednjo

resolucijo:

Na izrednem obnem zboru O. D. S. L. U., dne 11. marca je bila sprejeta sledeča reso-

lucija, katero so podpisala spodaj navedena akademska društva in sklenila popolnoma solidaren nastop za izvedbo navedenih točk.

1. Konstatiramo, da še do danes, to je začetkom letnega semestra nimamo nikakega uradnega poročila o definitivnem številu štipendij na ljubljanski univerzi za zimski semester 1924/25. Dosedaj še ne vemo, ali je

število štipendij neomejeno ali omejeno in če je omejeno, kako visoko je to število.

2. Konstatiramo, da je ministrstvo prosvete dosedaj ugodno reševalo vse od univerzitetne uprave predlagane prošnje, letos pa je rešilo proti običaju komaj polovico (od 247 samo 123!) prošnji.

3. Konstatiramo, da ministrstvo prosvete pri podeljevanju štipendij ni upoštevalo samo predlogov univerzitetne uprave, temveč obenem in prisilcem v škodo iskalo informacij tudi pri tajništvu Samostojne demokratiške stranke v Ljubljani. Tega načina informacij z ozirom na omejeno število rešenih prošnji ne moremo smatrati za pravičnega, ker se nikakor ni oziral samo na gmojni položaj prosilcev. To trditev podpiramo z dokazi.

II. Z ozirom na navedena dejstva odločno protestiramo:

1. Da rektorat, za nas edino merodajna oblast, ni dobil nikakega poročila o definitivnem številu štipendij za zimski semester 1924/25.

2. Da je ministrstvo prosvete do letos rešilo vse od univerzitetne uprave predlagane prošnje ugodno, dočim jih je v zimskem semestru 1924/25 rešilo ugodno komaj polovico (od 247 samo 123!).

3. Da se je ministrstvo prosvete v zadevi dijaških štipendij obrnilo na tajništvo Samostojne demokratiške stranke v Ljubljani in se oziralo na njegove nekompetentne informacije, ni se pa obrnilo na edino kompetentno mesto, to je rektorat.

III. Prosimo torej:

1. Takojšnje poročilo o definitivnem številu štipendij za ljubljansko univerzo v zimskem semestru 1924/25.

2. Da reši ministrstvo prosvete ugodno vse od univerzitetne uprave predlagane prošnje za štipendije v zimskem semestru 1924/25.

Politične vesti.

— Iz govora poslanca Timotijevića. Ker nam je bilo večeraj nemogoče objaviti govor Timotijevića v celoti, objavljamo danes še par markantnih mest iz njegovega govora. Med drugim je dejal Timotijević: »Ali je stranka, kateri hočete razveljaviti mandate, komunistična, ki se poslužuje nasilnih metod? Ne, ona celo pravi, da je mirotvorna. Vidite, gospoda! Tem istim poslancem je radikalna stranka, ko je imela večino marca meseca 1. l. potrdila mandate. Te iste ljudi z neizpremenjenim programom smo lani pustili v skupščino in jim priznali ravnopravnost z nami in jih nismo stavili pod čl. 18. zakona o zaščiti države. Ti isti ljudje so imeli po volitvah z dne 18. marca 1923. leta čast, da je prišel k njim predsednik radikalnega kluba in sklenil z njimi znani pakt. — Ne more biti, da je kdo dober, kadar dela z radikali, in da ni, kadar dela z drugimi. Treba dobro premisliti posledice, ki nastanejo, če vržete te ljudi tja, kjer ni njihovo mesto. Ker potem bi morali vsled sile razmer, da se naslonijo na komunizem, na ljudi, ki odklanjajo zakonita sredstva in ki hočejo, da izvajajo svoja načela potom terorja. Toda ti ljudje tega niso nikdar hoteli niti tega nočejo.« (Živo odobravanje opozicije.)

— Za našo propagando v tujini se je pričel v zadnjem času toplo zavzemati beograjski list »Vreme«. V nedeljski številki objavlja dolg članek Lujo Vojnovića, ki predlaga ustanovitev posebne »Narodne odbrane«, ki bi delovala samo v tujini. Predlog Vojnovića toplo pozdravljamo, dasi smo mnenja, da bi moglo »Vreme« sijajno koristiti naši propagandi v tujini pred vsem s tem, če bi odločno nastopilo za red v naši notranji politiki. Zakaj z razveljavljanjem mandatov, z nasilnimi premestitvami in z reakcionarnimi zakonskimi načrti, kakor je oni o tiskovnem zakonu, se ne more v tujini agitirati za našo državo. Toda kljub temu smo zadovoljni, da je tudi glasilo dr. Ninčiča spoznalo potrebo zunanje propagande.

— Vstop Nemčije v Zvezo Narodov. Na nemški dopis glede pogojev za vstop Nemčije v Zvezo narodov, je izdal Svet Zveze narodov obširen odgovor. V tem odgovoru ugotavlja Svet, da je bila splošna želja vseh članic Zveze, da vstopi tudi Nemčija v Zvezo Narodov. Naravno je, da bi bila Nemčija sprejeta kot popolnoma enakopravna članica in da bi ji bilo dano v Svetu stalno mesto. Nikakor pa ne more Svet sprejeti nemškega pogoja, da bi se morala Nemčija oprostiti od obveznosti po členu 16. pakta o Zvezi narodov. (Ta člen govori o prevozu tujih vojsk čez nemško ozemlje.) Ta člen je nad vse važen in Zveza narodov bi trpela, če bi ga zavrgla. Bojazni Nemčije, da bi morala vsled tega člena izneveriti se svoji nevtralnosti, so neosnovane, ker se izvrši tak prehod vojske le tedaj, če ga Svet Zveze narodov, v katerem bi bila zastopana tudi Nemčija, soglasno sklene. V krogih Zveze narodov se povdarja prijateljski ton Sveta in obenem se naglašajo, da nima Nemčija nobenega vzroka vztrajati na svojem pogoj. Skoraj gotovo je, da bo na jesenski skupščini Zveze narodov sprejem Nemčije v Zvezo narodov odobren.

— Diplomatična škandalna afera v Italiji. Zakaj je grof Sforza pomagal Poljakom, da so prišli do Gornje Slezije. Fašistiški »Popolo d'Italia« je pričel s težkimi odkritji o delovanju grofa Sforze za časa šleskega plebiscita. Francozi so bili tedaj popolnoma na strani Poljakov in z njihovo pomočjo se je Poljakom posrečilo, da so dobili najvažnejše industrijske kraje. Angleži so bili bolj na strani Nemčije, dočim bi morali biti Italijani objektivni. Da bi pripravili Italijane do odhoda z Slezije, so v bližini Ribnika napadli Poljaki italijanske čete in je bilo tedaj 21 italijanskih vojakov ubitih. Vse je pričakovalo tedaj, da bo italijanska vlada ostro na-

stopila. Zgodilo pa se je nasprotno in grof Sforza je odposlal brzjavko, v kateri javlja, da bodo italijanske čete odpoklicane, če bi se pripetil še kak napad na italijanske vojake. Ravno odpoklic italijanskih čet pa so Poljaki želeli. Da se je grof Sforza postavil tako na poljsko stališče, je zasluga žene nekega poljskega diplomata. Grof Sforza se je v njo zaljubil in mož je dovolil ženi iz patriotičnih vzrokov, da ustreže grofu. Sforza je nato čisto odkrito občeval z ženo in v hotelsko sobo, kjer je prebivala žena diplomata, je dovolil hotelskemu osebju dostop tudi v trenutkih, ko sta bila oba v precejšnjem neležju. Poljski diplomat je moral pogosto ure dolgo čakati pred hotelom, da je odšel grof Sforza.

Njegovo razmerje je postalo končno javno skandal in poljski diplomat je moral z ženo zapustiti Rim. Tedaj pa so Poljaki že imeli Gornjo Slezijo pridobljeno. Tako poroča fašistiški tisk in počakati bo treba, če ne izvira njegovo poročilo samo iz slepega sovraštva do grofa Sforze, ki svojih antipatij do fašistov ni nikoli skrivaj.

— Turško-bolgarski pakt. Bolgarska telegrafska agencija je izdala sledeče komunikacije: Bolgarski polnomočni minister Simeon Radev je vodil daljše razgovore s komisarjem notranjih del Tesih Rušid begom. Pogajanja za zaključitev prijateljskega pakta med Turčijo in Bolgarsko potekajo ugodno. Angorska vlada je že ukinila nekatere odredbe, s katerimi so se omejevale pravice bolgarskih državljanov.

Prosveta.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠCA V LJUBLJANI.

Drama:

Začetek ob 20. uri zvečer.

Torek, 17. marca, »Rosmersholm«. Red B. Sreda, 18. marca, »Misel«, (premijska). Red F. Četrtek, 19. marca, »Hamlet«. Izven.

Opera:

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Torek, 17. marca, »Boheme«. Red E. Sreda, 18. marca, »Traviata«. Red A. Četrtek, 19. marca ob 15. uri popoldne »Don Juan«. Predstava pri znižanih cenah. Izven.

Ljubljanska opera. Bohème. Globoko gani in obenem zelo veseli smo v nedeljsko popoldne zapuščali opero. Ganjeni od pravega, iskrenega občutja uboge Mimi in sočutja do nje, prevzeti prelestne Puccinijeve muzike, obenem pa veseli visokega umetniškega nivoja, na katerem je stala predstava. G. kapelnik Niko Stritof je z vneom in ognjem vodil glasbeni part in če je prav v prvih dveh dejanjih moral orkester dušiti in miriti, mu je ta zvenel v zadnjih dveh umerjeno, primerno tragičnemu dejanju na odru. Povdarili smo že zadnjič, da sta gg. Balatka in Stritof dokazala, da umeta Puccinija verno in pravilno interpretirati, ker so bila dosedaj v naši operi mlajšim kapelnikom vrata k pulu Puccinijevih oper zaprta z devetimi ključi. Nedeljska predstava je bila vzorna z edino izjemo ansamblov v drugem dejanju, kjer je zbor zbog težkega raztrganega parta kolirjal z orkestrom. Občudovali smo predvsem g. Rijavca, drugega gosta, ki je pevsko in tudi igralsko — vsehih so pravili, da ni dober igravec — ustvaril dovršeno, umetniško kreacijo Rudolfa. Nepozabna nam ostane njegova kolosalna igra koncem zadnjega dejanja. Uprava našega gledališča naj g. Rijavca pridobi — in če je ta pridobitev tudi zvezana s stroški za stalno gostovanje v operi. Ustregla bo vsem! — Nič manj dovršen kot g. Rijavec je bil g. Popov. Gđ. Razumova je bila nežna, trpeča Mimi. V petju je našla pristrčne tone za izraz njene bolesti. G. Zathay je nadomestoval g. Betetta; doseza

ga ne, toda poje svojo partijo lepo. G. Subelj je dober igralec, šibkejši pevec, pa se boljša. G. Zupanu so dali v Bohemi dve vloži: hišnega gospodarja in Alcidora. Obe je izvrstno pogodil. Gdč. Thalerjeva je v vlogi Musette izvrstna in si boljše misliti ne moremo. Da končamo: tako lepe predstave, kot je bila nedeljska Bohème, že dolgo nismo doživeli v naši operi.

— 0 —
Operna pevca ga. Vilma Thierryeva in g. Nikola Cvejić sodelujeta v četrtek, dne 19. t. m. na slavnostni akademiji, ki jo priredi akademska Orjuna ob priliki razvija svojega prapora. Gospa Vilma Thierryeva je brez dvoma ena najodličnejših naših koncertnih in opernih pevk, ter si je s svojo dovršeno umetnostjo pridobila velik sloves ne le pri nas v Ljubljani, ampak tudi preko ožjih mej Slovenije. V četrtek nam zapoje 2 Grečani: pesmi in sicer Noč in Udovo. Tudi g. Nikola Cvejić je odlični reprezentant pevke umetnosti na našem odru, kjer se z največjim uspehom uveljavlja v prvih bariton-skih partijah. Na akademiji poje Gotovačovo pesem Na nočistu in Napravnikovo Serenado. Oba umetnika, tako ga. Thierryeva kakor tudi g. Cvejić sta se že večkrat postavila v službo umetnosti na raznih dobroteljskih in drugih koncertih. Tako tudi sedaj. Oba solista spremlja prof. Janko Ravnik, katerega ime in sloves nam v vsakem pogledu garantira za prvovrstno podajanje koncertnih točk. Vstopnice v predprodaji v Matični knjižarni.

VII. Muzikalno predavanje za mladino. V nedeljo, dne 22. marca ob 11. uri dopoldne se vrši v Filharmonični dvorani VII. muzikalno predavanje za mladino in sicer pod naslovom »Začetek slov. umetne glasbe«. Cel razpored je prevzel prav za prav prof. dr. Pavel Kozina s svojim kvartetom v katerem sodelujejo Peter Burja, dr. Kozina, Berlot in Kragelj. Poleg kvarteta nastopi še njegov učenec basist Pavlič Josip. Spored sam, na katerem je zastopana cela vrsta naših najstarejših skladateljev, ki so takorekoč orali ledino naše zborovske literature nam pojasnjuje prof. Pavel Kozina. Programi za to muzikalno predavanje so na razpolago v Matični knjižarni.

MARIJONETNO GLEDALIŠČE »ATENA«
ponovi na splošno željo občinstva na praznik v četrtek 19. t. m. pravilno igrano »Carobne goske«, ki je že prvič dosegla prav lep uspeh. Vnovič opozarjamo občinstvo na to predstavbo, ki je že po svoji vsebini kakor tudi izvedbi ena najlepših lutkovnih iger. V nedeljo pa se prvič v letošnji sezoni uprizori slovita marijonetna igra »Dr. Faust« iz katere se še osobito zrcali vsa pestrost in čarovitost, ki jo nudi mali oder. Občinstvo opozarjamo tudi, da je dvorana v Mladiki dobila sedaj udobno galerijo tako, da bodo mogli gledalci nemoteno slediti dejanju na odru. Pričetek ob pol 3. uri in ob pol 6. uri popoldne.

Iz Katalonije.

Voditelji katalonskega separatizma, obsojeni v molk in brezdolico zbog vojaške diktature, so stavili svoj up in nado v republikanstvo in federalistično gibanje, ki ga zunanji španski meja vodita don Miguel Unamuno in Blasco Ibañez. Danes postajajo nestrpni, češ, da ta dva odločilna pisatelja premalo žurno podžigata omenjeni pokret.

Neki barcelonski politik se je na svoji poti v Pariz pritoževal: »Ibañez in Unamuno ubijata čas s tem, da razpravljata, in li kralj diktatorjev ujetnik ali pa diktator kraljev ujetnik. Eden njiju trdi, da ima Primo de Rivera prazno glavo, drugi pa, da ima glavo polno praznega... Vse to ne spravi zadeve s tira, in čas bi bilo, napraviti konec sholastičnim problemom, šele tedaj, kadar bo monarhija strmoglavljena in republika postavljena v Madridu.«

Edgar Rice Burroughs:

Tarzanovi doživljaji v džungli.

Daleč zunaj v džungli je stal slon Tantor, špičil je ušesa ter visoko dvigal rilec. Prejšnji blazni obup je prešel. Bogzna, kaj se je dogajalo v teh malih možganih? Ali je mogoče, da je iskal Tarzana? Ali se je še spominjal usluge, ki mu jo je storil Tarzan? Ali jo je znal oceniti? To je bila brezdomna resnica. Ali je pa čutil hvaležnost? Bi mar tvegaj svoje življenje, če bi vedel, v kaki nevarnosti se nahaja prijatelj? O tem bi lahko dvomili. Vsi, ki so imeli že posla s sloni, bi bili drugačnega mnenja. Istotako trdijo Angleži, ki so mnogo lovili v Indiji, da jim ni znan slučaj, da bi slon prišel komu na pomoč, čeprav je preje užival vsakovrstne prijaznosti. Zelo malo verjetno bi torej bilo, da bi slon premagal svoj strah pred črnci in prihitel Tarzanu na pomoč.

Kričanje črncev mu je prihajalo v slabi meri na uho, toda dovoljno, da se je že namenil pobegniti. Vendar ga je nekaj zadržalo. Dvignil je rilec in zatrobil.

Nato je napeto prisluškoval.

V oddaljeni vasi, kjer je Mbonga med tem ukrotil podanike, je bil Tantorjev glas komaj slišen. Ostremu Tarzanovemu sluhu pa je prinašal vest.

Mučitelji so ga baš odpeljali v koč, kjer bi naj ostal zaprt do večera, ko bo moral nastopiti mukopolno smrt. Ko je zaslišal Tantorjev glas, je dvignil glavo in tako strašno zakričal, da je črnce spreletelo in so celo stražarji odskočili, čeprav je imel zvezane roke.

Dnevne vesti.

Nasla kritika. V nedeljski in torkovi številki »Slovenskega Naroda« čitamo dolgo, hvale in navdušenja polno oceno zbirke pesmi slovenskega pesnika v Ameriki Ivana Zormanu »Lirični spevi«, ki jih je izdal letos v Cleveland-Ohio. Kritiko je napisal dr. I. L. in moramo z obžalovanjem konstatirati, da ne pozna dr. I. L. kot tak sodobne slovenske literature. Sicer ne bi nikoli hvalil in povečeval literarne tatvine in plagijatov najnižje vrste. Evo med drugim samo en sam vzgled. Dr. I. L. pravi dobesedno tako-le in citira tudi nekaj odlomkov pesmi: »Naš pesnik ljubi domovino, kakor jo je videl v cvetu svojih mladih let. Vsa je lepa in mlada, praznično vesela, polna cvetja in pesmi. To se čuti v pesmi »Na deželi«:

Cez cvetno in pšenično plan pomladni dih valuje, plavica poljska lilija se z žarkim solncem poljubljuje.

Na griče in dole pomlad razkošno rož je natrosila, drevesa s čarno je močjo v ponosne šopke premenila.

Ti verzi in še drugi so dobesedno ukradeni iz Cvetko Golarjeve zbirke »Poletno klasje«, kjer se glasita navedeni kitici tako-le:

Cez cvetno in pšenično plan pomladni dih valuje, in rž in poljska lilija se s solncem poljubljuje.

(»Junij«.)

Na poljane, na planine pomlad rož je natrosila in drevesa je v ponosne bujne šopke premenila.

(»Setev«.)

Tega menda nihče ne bo trdil, da je Golar svoje pesmi plagiral po Zormanu. — n.

— Prav po mladinsko. Tako-le se je pričel spor. V prostorih gremija je sklical g. Mohorič političen shod. G. Jelačin ml. pa je dejal, da se v prostorih gremija ne sme vršiti političen shod, ker bi bila s tem v trgovske sloje zanešana politika. Nato se je pričela znana gonja proti g. Jelačinu ml. Ker pa ni g. Jelačin eden tistih, ki se groženj boji, se ni udal, temveč boj sprejel. Njegova teza je bila pravilna in zato jo je trgovstvo odobrilo. Poraz mladinov je potrdila cela vrsta obnih zborov gremijev. Sedaj pa so mladini puško obrnili in pričeli napadati g. Jelačina, da zanaša politiko v trgovstvo. Moramo priznati, da dosedaj v slovenski politiki še nismo imeli takih mojstrov, ki bi znali na tak način in s takšnim cinizmom debatirati. Je to čisto mladinska specialiteta, za katero pa jih ne zavidamo.

— Kako so nerodni. Davidović je prejel od Dombala, generalnega tajnika moskovske seljačke internacionale pismo, ki je čisto propagandistično. Znamka nosi pečat beograjske pošte, dokaz da je bilo posmo oddano v Beogradu. Neodvisnost vladnih intrigantov je s tem preprečila, da bi mogli zlorabljati falzificirano Dombalovo pismo.

— Komu v korist? Cievaričev Beograjski Dnevnik, oboževatelj Pribeževića, je priobčil članek, v katerem v najogabnejših izrazih opisuje stališče Hrvatov za časa svetovne vojne. Vprašamo: komu v korist naj bo to odkrivanje starih ran? Ali se protektorji Cievariča boje, da bi se stare rane že enkrat zrasle in da bi prišlo do sporazuma med Hrvati in Srbi? Vprašamo pa tudi to: Kako je mogoče, da oblasti trpe te nezasišane propagande plemenske mržnje, ki jo uganja Cievarič? Ali naj bo ta pasivnost vladnih organov predgraja k razlagi novega tiskovnega zakona?

— Odlikovanje. Naš tržaški rojak dr. Gustav Gregorin je bil odlikovan z redom Sv. Save III. stopnje.

— Iz državne službe. Za pisarja III. kategorije pri okrožnem agrarnem uradu v Mariboru je imenovana Marija Pfeferer.

— Osebnosti s pošte. Premeščeni so: Poštna uradnica Marija Cvar od pošte Ljubljana 1 k pošti Ljubljana 7; Anka Kupec od pošte Rečica na Paki k pošti v Celje; Kristina Škerler od pošte Sv. Tomaž pri Ormožu k pošti Ormož; Marija Schrey od pošte Ljubljana 1 k pošti Lesce; Josip Turk od pošte Maribor 2 k pošti Novo mesto; Ferdinand Nadrah od pošte Ljubljana 1 k pošti Ljubljana 2; Pavla Zajc od pošte Ljubljana k pošti Maribor; Pavla Andrež od pošte Čermošnice k pošti Novo mesto in Marija Račič od pošte Celje k pošti Rogatec.

— Čehoslovaško srednje šolstvo. V letošnjem šolskem letu je bilo na Čehoslovaškem 386 srednjih šol in učiteljskih. Od teh je bilo realnih gimnazij 121. Čeških srednjih šol je bilo 257, nemških 103, madžarskih 16, poljskih 2 in ruskih 8. Na vseh teh šolah je bilo 114.493 (v realnih gimnazijah 41.757) dijakov, ki so se poučevali v 3295 razredih. Od 80 tisoč 596 dijakov je obiskovalo 10.553 reformno realno gimnazijo, 9286 realno gimnazijo, 4222 realno in 4712 učiteljske. Abiturientov je bilo lani na vseh srednjih šolah 9264. Od 1782 tujecev je bilo 585 nemških državljani, 442 avstrijskih, 294 poljskih, 273 madžarov in 268 drugih.

— Zdravniška vest. Dr. Ivan Gostiša, primarij ženske bolnice v Novem mestu, je imenovan za okrožnega zdravnika v Novem mestu.

— Redukcija uradništva na Čehoslovaškem. Da se zmanjšajo državni izdatki, bo izvedena na Čehoslovaškem redukcija uradništva. Vsem bo reduciranih 10 odstotkov uradnikov. Pazilo pa se bo, da od redukcije ne bo trpelo poslovanje. Predvsem se bodo reducirali uradniki, ki sami zaprosijo za izstop iz državne službe. Ker bodo tem uradnikom priznane razne ugodnosti, računa čisl. vlada, da bo število prostovoljno iz drž. službe izstopajočih uradnikov zadovoljivo.

— Velika konferenca poljskih političnih strank. Poljski parlamentarci vseh skupin in frakcij pretresajo načrt, da skličejo splošni kongres vseh političnih taborov. Glavna točka programa je vprašanje, kakšno stališče in kakšno taktiko naj zavzamejo poljske politične stranke napram nemškemu predlogom glede garancij in eventualnim poskusom, da se izpremeni zapadna meja poljske republike. Ta veliki kongres bo imel značaj slavni poljskih zgodovinskih »generalnih zborov«, ki so se vršili v poljski preteklosti, kadar koli je bila država v nevarnosti.

— Ljudskošolski štrajk v Alzaciji. Iz Strassburga se poroča, da je proklamiral tamkajšnji škof Ruch ljudskošolski štrajk. Pozval je stariše otrok, ki obiskujejo ljudsko šolo, da obdržijo v svrhu protesta zoper interkonfesionalno šolo, v pondeljek svoje otroke doma. V Colmarju ima trajati štrajk tri dni. V Gorenji in Dolenji Alzaciji ima trajati en dan, nakar se bo eventuelno podaljšal.

— Nova epidemija v Chicagu. V Chicagu je izbruhnila nenadoma epidemija neke nove doslej še nerazjasnjene bolezni. Njeni simptomi so popolnoma drugačni kakor simptomi pljučnice in influence. 13. t. m. je bilo prijavljenih zdravstvu in komisiji kar 80 novih slučajev te bolezni, na kateri je umrl zadnjih 10 dni v Chicagu 201 človek.

— Velike poverebe na univerzi v Palermu. Na univerzi v Palermu so razkrili poverebe v visokosti 1.000.000 lir. Več oseb je bilo aretovanih.

— Železniška nesreča. 35-letni železničar Alojzij Korošec, stanujoč v Plinarniški ulici 13, je prišel 13. t. m. v Hočah pri Mariboru pri premikanju vozov po nesreči pod kolo, katero mu je zlomilo roko in popolnoma odtrgalo desno nogo. Rešilni oddelek iz

Maribora ga je prepeljal v mariborsko bolnišnico, kjer je 14. t. m. zvečer umrl valed groznih bolečin. Ponesrečeni je ostal pri zavesti do svoje smrti in je tudi spoznal vsakega svojih ljudi in prijateljev.

Nova trgovina v Mariboru. Trgovca Henrik Prinčič, ki ima svojo trgovino na Meljski cesti v Mariboru, bo otvoril 25. t. m. v Primerjevi hiši, Aleksandrova cesta 41, nasproti glavnega kolodvora »Prvo delikatno trgovino s pivom in vinotokom.«

— Spored slavnostne akademije prilikom razvija prapora ljubljanske akademske Orjune. 1. Slavnostni govor Otona Planinška. 2. Krek: Tam zunaj je sneg. Lajovic: Burni vetri v polju, poje operni pevec Svetozar Banovec. 3. Winiavski: Romanca, Mazurka. Igra na gosli prof. Jan Slais. 4. Grečani: Noč, Udova, poje Vilma Thierryeva. 5. Gotovac: Na nočistu, Napravnik: Serenada, poje Nikola Cvejić. Vse koncertne točke spremlja prof. Janko Ravnik. Vstopnice v Matični knjižarni.

— Jugoslovenska Čehoslovaška Liga v Ljubljani priredi v petek, dne 20. t. m. ob 8. uri zvečer v dvorani Mestnega doma predavanje o temi: »Težnje severnih in južnih Slovanov po ujedinijenju«. Predava g. urednik Rasto Pustoslavšek. Po predavanju se bodo predvajale krasne pokrajinske slike o Čehoslovaški. Vstopnina 3 Din za osebo, za dijaštvo 1 Din.

— Tombola. Dne 19. aprila t. l. priredi »Društvo nižjih poštних uslužbencev« II. veliko tombolo na Kongresnem trgu ob 3. pop. Dobili se bodo dragoceni dobitki.

— Konjski repi. Z ozirom na to, da so se pojavili v zadnjem času v Ljubljani tatovski specialisti, ki krajejo konjske repe, želi policija, da se javijo pri njej vsi lastniki, katerih konjem so bili v zadnjem času ukradeni repi.

— Če se pijanec obesi. 15. t. m. ob 19. uri je prisopihala razburjena ženska na policijsko stražnico. »Moj mož se je obesil, na omrežju okna visi,« je vskliknila, in mož postave se je požuril ter se podal urnih krajev na Karlovsko cesto št. 7. Na kraju nesreče pa ni videl nobenega obesenca, marveč — dva možakarja, ki sta ležala na tleh in prav trdo spala. To je bil mož, o katerem je mislila njegova žena, da se je preselil na drugi svet, klepar Evstahij P. in njegov prijatelj čevljar France S. Stvar je bila sledeča — tako je vsaj policijsko ugotovljeno: Klepar Evstahij P. se ga je, kakor že večkrat, prav pošteno nalezal. Prišel je domov ter začel, kakor vedno, kadar je pijan, groziti svoji ženi in otrokom. Končno je ukazal enemu izmed otrok, da mu prinese bodalo, ki mu je drag spomin na vojno, in vrv. Nato se je obesil na omrežje okna. Slučajno je bil pri njem na obisku čevljar France S., ki je vrv odrezal ter položil kandidata samomora na tla, nakar sta oba možakarja v objemu vinskih duhov sladko zaspala. Kleparjeva boljša polovica pa je tekla na policijo, predno je bil njen mož še rešen. Epilog bomo čuli pred okrajnim sodiščem, ki bo pozvalo kleparja Evstahija na odgovor radi posesti avstrijskega bajoneta.

— Tatvine. Lojzetu Seršenu, posestnikovega sinu iz Vesc pri Vodcah, je bilo dne 15. t. m. ukradeno iz dvorišča gostilne Keršič na Celovški cesti kolo znamke »Diamant-Jax«, vredno 3000 Din. — Ivani Kušar, Sv. Petra cesta 50, so bili dne 15. t. m. ukradeni iz dvorišča sledeči predmeti: 1 možki suknjič, 1 ponošene moške hlače in 2 krtiči za čevlje. Skupna vrednost 200 Din. — Pavli Petič, služkinji pri Galletu v Zg. Šiški sta bili ukradeni v noči na 13. t. m. iz odprte šupe 2 naglavni ruti in 1 predpasnik v skupni vrednosti 65 Din. — V vseh slučajih so storilci doslej neznani, pač pa so gotove osebe na sumu.

— Brezposelnih je bilo na Čehoslovaškem v prvi polovici februarja 19.450, od katerih je bilo 2740 žensk.

pregrizel grlo. V tem je priskočilo kakih petdeset črncev, ki so ga potegnili na tla.

Tarzan je otepaj, praskal, grizel, kakor so ga naučili predniki — boril se je kakor zver v zagati. Z njegovo močjo, spretnostjo, pogumom in razumom je bil pač kos šesterim v dvoboju, toda s tako množico se ni mogel dolgo uspešno boriti.

Počasi so ga obvladali. Kakih dvanaest mož je občutno krvavelo, dva pa sta ležala tiho pod topotajočimi nogami in valjajočimi se telesi črncev.

Premagali so ga pač. Toda dvomljivo je bilo zelo, če se ga jim posreči zvezati. Pol ure strahovitega napora jim je dokazalo brezuspešnost početja. Mbonga, ki je stal kakor pravi voditelj zadaj, je zapovedal enemu izmed njih, da naj se približa s sulico in prebode žrtev. Le ta se je počasi približeval skozi množico svojemu cilju.

Dvignil je sulico in čakal trenutka, da bi lahko zadel Tarzana brez nevarnosti za druge. Tarzanovo renčanje ga je navdajalo s takim strahom, da mu je z mazelo poživotu ter je sklenil oprezno in dobro gomazelo po životu ter je sklenil oprezno in dobro

Končno je zagledal goloto: visoko je dvignil sulico, mišice pod gladko kožo so se napele kakor vrvi in baš v tem hipu je od palisad sem udarilo strašno bobnenje.

Črniec je obstal in pogledal v tisto smer.

Tedaj so zagledali ob svitu ognja, kako se ogromna žival zaganja v palesade, ki se majejo in padajo. Le to so še videli, da so se razletele, kakor bi bile iz slame in že je drvel slon proti njim.

(Dalje prih.)

Prispevajte za tiskovni sklad »NARODNEGA DNEVNIKA«!

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA,
dne 16. marca 1925.

Vrednote: 7% invest. pos. iz l. 1921 den. 65.50, bl. 67.50; 4% Kranjsko dež. pos. iz l. 1888 bl. 22.50; 4% Kranjsko dež. melior. pos. iz l. 1911 bl. 22.50; 4% Kranjsko dež. pos. iz l. 1917 bl. 22.50; 2% drž. renta za vojno škodo bl. 160; Celjska pos. d. d. den. 209, bl. 211; Ljublj. kred. banka den. 235; Merkantilna banka den. 110, bl. 130; Prva hrv. šted. den. 840, bl. 850; Slavenska banka den. 70; Kred. zav. za trg. in ind. den. 190, bl. 200; Strojne tov. in liv. d. d. bl. 135; Združ. pap. Vevče den. 100, bl. 112; Stavbna družba den. 275, bl. 285.

Produktivna borza: Trami monte, merkant. tesani, 4-8 m dolž., 8/8, 8/11, 11/11, 11/13, 13/16, 13/19, 16/19, 16/21, fco Podbrdo, ali Rateče, 9 vag., den. 365, bl. 365; Brestovi hlodi, od 23 napr. prem. od 3-6 m dolž., fco meja den. 118. Pšenica dom., par. Ljubljana bl. 475; otrobi pšenični dr., juta vreče, fco Ljubljana bl. 210; otrobi pšenični, drobni, pol pap. pol juta vreče, fco Ljubljana bl. 205; otrobi pšenični, debeli, juta vreče, fco Ljubljana bl. 257.50; koruza nova, prompt., fco sremska postaja bl. 182.50; koruza nova, april, maj, junij, fco Postojna tranz. bl. 260; koruza defektna, umetno sušena, fco Ljubljana, 1 vag., den. 160, bl. 160; koruzni zдроб, fco vreče, fco Ljubljana bl. 400; oves makedonski, fco Ljubljana bl. 335; ajda siva, fco štaj. postaja bl. 287.50; proso, fco Ljubljana den. 300; bučne peške, rešetane, fco hrvaška postaja bl. 500; bučne peške, rešetane, fco Rijeka neocar. bl. 525; krompir rdečkast, fco štaj. postaja bl. 165; krompir beli, fco

štajerska postaja bl. 140; krompir rumeni, fco štaj. postaja bl. 130; čebula, fco štajerska postaja bl. 360.

BORZE.

Beograd, 16. marca. Curih 12.05, Praga 185.30, Pariz 320.25, New York 62.40, London 297.75, Milan 254.70, Berlin 14.80, Dunaj 0.087.

Curih, 16. marca. Beograd 8.35, Pariz 26.70, London 24.83, New York 518.50, Milan 21.15, Praga 15.40, Dunaj 0.07805.

× Dobave. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 11. aprila t. l. pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave olja za motorje in konsistentne masti. — Dne 15. aprila t. l. pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave cilindriškega in vulkanskega olja. — Dne 22. aprila t. l. pri odeljenju za mornarico v Zemunu glede dobave bombaža za čiščenje strojev. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava riža in makaron. V pisarni 16. artiljerijskega polka v Ljubljani se bo vršila dne 18. marca t. l. ofertalna licitacija glede dobave 1500 kg riža in 200 kg makaron. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

To in ono.

Izadora Duncanova.

Znamenita plesalka se je vrnila v Pariz. Lani je v Moskvi ustanovila koreografski inštitut za deco. Že 1921 je sovetjem ponudila svoje znanje in zvanje: »Dovolj mi je trgovsko meščanske umetnosti. Zalostno je, da nisem nikdar mogla dati svojega dela onim, katerim je bilo namenjeno. Nasprotno, pro-

dajati sem morala svojo umetnost po 5 dolarjev za sedež. Naveličala sem se modernega gledališča, ki je bolj podobno hiši prostitucije nego hramu estetike. Želim plesati za množice, za delavce, ki potrebujejo moje umetnosti in niso nikdar imeli denarja, da bi me bili prišli gledati. Dala vam bom svoje delo in svoje življenje pod pogojem, da mi nihče ne izpregovori o denarju»...

Gandhi proti boljševizmu.

V svojem glasilu »Young India« pripoveduje Gandhi, kako so ga prosili, naj bi se napotil na Rusko, pa je odklonil povabilo.

»Moja pot je jasna. Vsak poskus, da bi me kdo izrabljaj in izvabljal v nasilne namene, se bo usodno izjalovil. Jaz nimam tajnih metod. Druge diplomacije ne poznam kakor resnico. Edino moje orožje je ne-sila.

Nisem povsem nepoučen o tem, kaj je boljševizmo. Dobro pa vem, da me odbija, kolikor sloni na nasilstvu in na tajuju božanstva. Nikako. ne verujem v uspeh narih in nasilnih sunkov. Boljševiški prijatelji, ki se zanimajo zame, bi morali razumeti, da sem neizprosno protivnik nasilja, pa če bi moral podpirati najplemenitejšo stvar. Potemtakem ni skupnega terena za sporazum med šolo silovitosti in menoj.

Česa ne more novinarstvo.

Lucien Romier, novi urednik pariškega Figarja, je nedavno dal na svetlo zajetno in zanimivo delo: Razlaga naše dobe (Explication de notre temps, pri Grassetu), kjer v sintetičnih skupinah snujejo mimo nas vsi zastopniki francoskega naroda: Kmetje, denarstveniki, trgovci, vladinovi, uradniki. Cesto je stisnil svoje naziranje v prav posrečene formule. O tisku n. pr. je rekel: »Tisk utegne voditi, uničiti in če je treba, propovedovati pravstvom narodu. Neke čednost pa je, ki mu je časnikarstvo ne more nikoli povrniti: dobrega okusa. Kot zrcalo efemernih, enodnevn-

nih pojavov, je časnikarstvo protivno zmislu za tajne stvari, ki vodijo okus.

RAZGLAS.

V mestu Celju se bodo pričeli v tekočem letu zopet obdržavati na mestnem sejmišču poleg gostilne »Pri zelenem travniku«

redni mesečni živinski sejm,

ki se bodo vršili v vsakem mesecu prvi ponedeljek; če bi bil pa prvi ponedeljek praznik, se bodo vršili naslednji delavnik. Na mesečnih živinskih sejmih se stojnine ne pobirajo. Prvi mesečni živinski sejm v letu 1925. se bo vršil v ponedeljek 6. aprila 1925. Nadaljni mesečni živinski sejm v letu 1925. pa se bodo vršili: v ponedeljek dne 4. maja, v torek dne 2. junija, v ponedeljek dne 6. julija, v ponedeljek dne 3. avgusta, v ponedeljek dne 7. septembra, v ponedeljek dne 5. oktobra, v ponedeljek dne 2. novembra in v ponedeljek dne 7. decembra.

Razen navedenih mesečnih živinskih sejmov se bodo vršili še trije običajni živinski in kramarski sejm in sicer ob nastopnih dnevih: prvo soboto po sredi posta, 21. oktobra in 30. novembra. Končno se interesenti opozarjajo na tedenske prašičje sejme, ki se vrše na omenjenem sejmišču vsako sredo in soboto. Če pa je sredo ali sobota slučajno praznik, se vrši svinjski sejm naslednji dan.

Mestni magistrat celjski,
dne 18. februarja 1925.
Zupan: dr. Hrašovec s. r.

Izdajatelj:

dr. Josip Hacin.

Glavni in odgovorni urednik:

Železnikar Aleksander.

Tiska tiskarna »Merkur« v Ljubljani.

Jack London:

(38)

Burni doživljaji.
Roman z južnega morja.

— Vaše mnenje je menda, da krepost samo lakrat opravi svojo vrednost, če je zavarovana in povezana z železnimi verigami in obroči, ki jo čuvajo. Vaše hrepenenje po družabni izdaja, da smatrate tudi mene za tako, obrambe potrebno bitje. Jaz pa raje ostane dobro, ker je lepo, biti dober, ne pa zato, ker mi vaše staro žensko ne bi dalo prilike, da bi mogla biti slaba. —

— Ampak, saj gre le zato, kaj si bodo drugi ljudje mislili. —

— Naj si ti lopovi z umazanimi dušami mislijo, kar hočejo! —

— Veste, kaj bom storila? — ga vprašala. — Na Salomonskih otokih si bom poiskala moža, ki me ne bo hotel varovati. —

— Sheldon ni mogel prikriti udarca, ki so mu ga zadale te besede. —

— Pa vendar ne mislite to resno? — je prosil.

— Resno, popolnoma resno. Te vaše obrambe in vaših izgovorov sem se pošteno naveličala. Ne pozabite nikdar, da se znam sama braniti. Poleg tega pa imam osem najboljših čuvarjev v svojih pomorščakih. —

— Vi bi bili morali živeti tisoč let po preje, — se je smejal, — ali pa tisoč let kasneje. Ste zelo primitivni, hkrati pa nadmoderni. Dvajseto stoletje za vas ni pravo mesto. —

— Salomonski otoki pa so. Živeli ste tu kot divjak, ko sem prišla sem — družega niste jedli kot prekajeno meso in ječmenove kolače, kar bi moralo sčasoma uničiti tudi velblodji želodec. —

— Če skleneva družabno pogodbo, — je izjavil, — mora biti vsekakor zabeleženo, da ne smete poveljevati dvojadrnice. Lahko se odpeljite v Sidney in jo kupite, toda imeti mora kapitana. —

— Pomislite vendar, koliko nepotrebnih izdatkov si nakopileva s tem! Dalje dobiva najbrže pijanca, neodgovornega in nezmožnega človeka! Jaz pa bi skrbela za najine zadeve mnogo bolj vestno kot vsak najet človek. Kar se tiče sposobnosti, vam pa rečem, da znam bolje jadrati kot vsak povprečni, zanemarljeni kapitan ali srednjedobri in sposobni pomorščak, ki bi ga mogli najti v Južnih morjih. Saj vendar veste, da sem mornar. —

— Ako boste moja družabnica, — je dejal hladno, — ostanete pri tem še vedno dama. —

— Hvala vam za izjavo, da se moje premisseno obnašanje za damo ne spodobi. —

Vstala je s solzami v obeh in osramočenim obrazom ter stopila k fonografu.

— Rada bi vedela, če so vsi moški tako smešni kot vi, — je dejala.

Skomizgnil je z rameni in se nasmehnil. Vse to prikanje ni imelo pomena. To je že vedel. In sklenil je, da ostane miren. Predno je nastal večer, se je udala. S prvim parnikom naj bi se odpeljala v Sidney, kupila dvojadrnico in se vrnila z najetim kapitanom na krovu. Z dobrikanjem je izvabila Sheldonu dovoljenje, da bo smela tudi ona včasih jadrati med otoki, toda ostal je trd kot diamant, ko ga je prosila, da bi smela tudi navačiti na Malaiti. V tem pogledu je bil neizprosen.

Ko je bilo vse dogovorjeno in ko je bila na njeno željo napisana in podpisana natančna trgovska pogodba, je hodil Sheldon celo uro gori in doli ter premišljeval, kako strašno nespametno je postal v marsikaterem oziru. Situacija je bila nemogoča in vendar ni bila bolj bedasta kot prejšnja in tudi ne bolj čudna kot ona, ki bi nastopila, če bi se Joana odpeljala ter na lastno pest kupila Pari-Sulay. Še nikdar v svojem življenju ni bil videl tako neodvisne žene, ki bi hkrati tako nujno rabila varuha, kot to dekle z deško dušo, ki je pristalo na njegovem obrežju v družbi osmih slikovitih divjakov, opremljeno z dol-

gim revolverjem ni vrečico zlata in s polno glavno pestro romantične mešanice in pustolovščin.

Nikdar še ni bil čital o ženi, ki bi ji bila le zdaleka podobna. Ta je, kakor običajno, resnično prehitela romanopisice. Vsa ta reč je bila tako narobe, da se mu kar ni hotela zdeti resnična. Grizel je brke ter pušil cigareto za cigareto. Vrgel se je v naslonjač ter se je glasno zasmejal. Kaj si bo pač mislil upravitelj Salomonskih otokov? Kaj si bodo mislili njegovi ljudje doma? In bil je vesel, da je bilo to družabništvo že dogovorjeno, hkrati pa je obžaloval, da je Joana Lacklandova sploh prišla na Salomonske otoke.

XIV. poglavje.

»Martha«.

Naslednjega dne sta bila po drugem zajtrku ob enajstih baš zatopljena v igro biljarda, ko je vstopil Viaburi in oznanil:

— Veliki skuver blizu. —
— To je ameriška ladja, — je vzkliknila Joana. — Poglejte njen kljun! Poglejte njeno eliptično krmo! — Ah saj sem vedela, — je zavriskala, ko je na glavnem jamboru zavihrala zastava z zvezdami in progami.

(Dalje sledi.)

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljna beseda 50 para.

19 let

priznane, »Larucin« pilule najsigurnejše ozdravijo kapavico (Tripper). — Dobiva se po vseh lekarnah po 20 Din škatlja. Po pošti razpošilja lekarna Blum, Subotica.

Kupi se

seško-slovenski slovar. Ponudbe z navedbo cene na upravo lista pod »CEHC«.

Več parcel

kot vrtna grede pod Rožnikom, da v najem Pokojniški zavod za nameščenje, Aleksandrova cesta.

Na dobro

in ceno domačo hrano se sprejme več gospodov in gospodičen. Naslov se izve v upravi lista.

Samostojna gospodična

želi poročiti uradnika v starosti do 50 let. — Ponudbe prosi na upravo lista pod: »Nada«.

Išče se

inštruktorja matematike za realca četrtišolca proti brezplačni opoldanski hrani. — Naslov pove uprava lista.

Knjigovodja

prvovrstna moč z daljšo prakso išče mesta pri večjem podjetju. Eventualno prevzame pri manjših trgovinah knjigovodstvo in korespondenco po nekaj dni v tednu; vpeljuje knjigovodstva, izdeluje bilance i. t. d. — Ponudbe pod »Strokovnjake« na upravo lista.

Kapitalisti!

Večja tovarna v Sloveniji, tako vpljana, da ne more toliko izdelati, kolikor ima naročil, brez konkurence, želi povečati obrat. Potreben kapital 500.000 Din proti vključbi ali pristop kot družabnik z osebnim sodelovanjem. Sprejme se tudi inostranski kapital. Uspešno posredovanje se honorira po dogovoru. Ponudbe na upravo lista pod: »Tovarna 125«.

„Opeka“

prvovrstne zidake priporoča opekarna

„EMONA“ D. D.

v Ljubljani — Tovarna na Viču (Brdo) — Pisarna v Pražakovi ulici 3, prtličeje.

Delavca

ki je izveščen v izdelovanju muholovnikov, kakor tudi lepil, se takoj sprejme. — Ponudbe je poslati na anončni zavod Schmolka, Novi-Sad, Putoški p. 2 pod »Fliegenfänger«.

Fakture inkasira

opomine izvršuju in terjatve vnovčuje s cediranjem Gospodarska pisarna, družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica 1/II.

Kupi se

malo posestvo v bližini mesta Ljubljane, pripravno za obrt. — Ponudbe na upravo lista pod »Kupec«.

GAMAUFOVO umetno gnojilo za cvetlice

je izborno učinkovito sredstvo, katero omogoči rastlini do izredno bujnega razvoja in vzbudi v cvetu mnogo intenzivnejšo nianso barve. Cena zavojčku Din 3.—.

Razpošilja društvo:

„VRTNARSKA ŠOLA“ V KRANJU.

Stalna zaloga: Herzmansky, Korsika, Adria, Bajc, Urbanič.

Najboljši
šivalni stroj
je edino le

Josip
Petelinc-a

znanka

Gritzner in Adler,

za rodbino, obrt in industrijo

Ljubljana blizu Prešernovega spomenika

Pouk v velenju brezplačen. Večletna garancija.

Delavnica za popravila

Na veliko Telefon 913 Na malo

M. Arcibašev

„SANIN“

svetovnoznani roman ravnokar izšel v slovenskem prevodu! (488 strani.)

Broširano Din 52.—, vezano Din 90.—.

ZVEZNA KNJIGARNA

Marijin trg štev. 8.

Oglašajte v „Narodnem Dnevniku“.

TISKARNA „MERKUR“
TRG. IND. D. D.

Tiska knjige, pravila, cenike, račune, letake, časopise, lepake, brošure, posetnice in razglednice. Izvršuje vsakovrstne trgovske kakor tudi vse druge uradne tiskovine. Lastna knjigovoznica.

LJUBLJANA - SIMON GREGORČIČEVA UL. 13. - TELEFON 552